

Piotr Pałka

Kształtowanie się działalności spółdzielczej w wymiarze transgranicznym (Societas Cooperativa Europaea)

1. Podstawa prawna działalności spółdzielczej w wymiarze transgranicznym

Spółdzielnia europejska stanowi obecnie obok spółki europejskiej¹ oraz europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych² jedną z paneuropejskich form korporacyjnych, której głównym celem jest prowadzenie działalności spółdzielczej na obszarze całej Unii Europejskiej³. Nie jest to jednak wyłączny powód uchwalenia ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o spółdzielni europejskiej⁴. Na wprowadzenie bowiem nowego typu spółdzielni do polskiego porządku prawnego miało niewątpliwy wpływ wydanie rozporządzenia Rady Unii Europejskiej nr 1435/2003/WE z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE)⁵, które to rozporządzenie zgodnie z przepisem art. 1 pkt 1

---

¹ Zob. A. Szumański, *Spółka Europejska*, Kwartalnik Prawa Prywatnego 1997, z. 2, s. 249-272.

² Zob. J. Napierała, *Europejskie prawo spółek. Zarys prawa*, Warszawa 2006, s. 134. Jak wskazuje autor, Europejskie Zgrupowanie Interesów Gospodarczych stanowi kategorią pośrednią między umową kooperacji a spółką.

³ Zob. A. Magdoń, *Spółdzielnia europejska – analiza założeń nowej ustawy*, Przegląd Prawno-Ekonomiczny 2008, nr 3, s. 113-119.

⁴ Dz.U. Nr 149, poz. 1077.

⁵ Dz.Urz. UE L 207/1 z 18 sierpnia 2003 r.; Dz.Urz. UE Wydanie Specjalne, rozdz. 17, t. I, s. 280.

przedmiotowej ustawy reguluje w zakresie nieuregulowanym ustawą powstanie, organizację i działalność spółdzielni europejskiej⁶. Rozporządzenie Rady jako akt prawa wtórnego wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowany we wszystkich krajach członkowskich, jednakże mocą przepisu art. 78 ust. 1 rozporządzenia, państwa członkowskie zobowiązane zostały do wydania przepisów wykonawczych celem realizacji jego podstawowych założeń.

Cezurę w rozwoju spółdzielczości w wymiarze transgranicznym stanowiło zatem wejście w życie z dniem 18 sierpnia 2006 r. ustawy o spółdzielni europejskiej, której przepisy wykonują nie tylko postanowienia rozporządzenia Rady, ale również wdrażają dyrektywę Rady uzupełniającą statut spółdzielni europejskiej w odniesieniu do zaangażowania pracowników⁷. Na zalety spółdzielni europejskiej jako instrumentu służącego do prowadzenia działalności gospodarczej lub społecznej zwróciła uwagę Komisja Europejska w komunikacie z dnia 23 lutego 2004 r. o promowaniu spółdzielni w Europie, która uznała spółdzielnię europejską za szczególnie atrakcyjną formę prowadzenia działalności w sektorze usług, gdyż można w jej ramach realizować zarówno cele gospodarcze, jak i społeczne⁸.

Wypada również zauważyć, że w pracach nad ustawą o spółdzielni europejskiej brało udział wielu znamienitych przedstawicieli prawa spółdzielczego w ramach działalności Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego pod przewodnictwem Z. Radwańskiego. W skład zespołu weszli m.in. H. Cioch, K. Pietrzykowski i M. Wrzołek-Romańczuk. Odnosząc się do wypowiedzi H. Ciocha, który stwierdził, iż „...należy mieć nadzieję, że na bazie tej ustawy w naszym kraju będą mogły być tworzone spółdzielnie europejskie, a także, iż spółdzielnie po przekształceniu w spółdzielnie europejskie prowadzić będą mogły działalność statutową na obszarze Unii Europejskiej”⁹, nie można pominąć

---

⁶ Zob. A. K o n i e w i c z, *Spółdzielnia europejska – European Cooperative Society*, Przegląd Prawa Handlowego 2007, nr 4, s. 34-40.

⁷ Dz.Urz. UE L 207/25 z 18 sierpnia 2003 r., Dz.Urz. UE. Wydanie Specjalne, rozdz. 5, t. IV, s. 338.

⁸ Zob. Komunikat Komisji Europejskiej z 23 lutego 2004 r. o wspieraniu spółdzielni w Europie, KOM (2004) 18.

⁹ Por. H. C i o c h, *Zarys prawa spółdzielczego*, Warszawa 2007, s. 142.

wydarzenia, jakim było powstanie w pierwszym kwartale 2011 r. pierwszej w Polsce spółdzielni europejskiej SCE „Flandria” spółdzielnia europejska z ograniczoną odpowiedzialnością, której przedmiot działalności zostanie w dalszej części przedstawiony¹⁰.

Należy zaznaczyć, że do przekształceń polskich spółdzielni, banków spółdzielczych¹¹, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz spółdzielni działających na podstawie prawa spółdzielczego w spółdzielnie – regulowane rozporządzeniem i ustawą o spółdzielni europejskiej – będą miały zastosowanie przepisy kodeksu spółek handlowych. Prowadzić to może do wniosku, iż spółdzielnia europejska jest bliższa w odniesieniu do założenia i przekształcenia spółce akcyjnej. Ponadto do takich wniosków może doprowadzić wykładnia literalna przepisu art. 54 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w świetle którego przez spółki rozumie się nie tylko spółki prawa cywilnego lub handlowego, lecz także spółdzielnie oraz inne osoby prawa publicznego lub prywatnego, z wyjątkiem tych, których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysków¹². Ustawa o spółdzielni europejskiej to niewątpliwie *lex specialis* ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze¹³. Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu, spółdzielnia europejska jest bliższa spółdzielniom osób prawnych aniżeli szczebla podstawowego, głównie z uwagi na ich transgraniczny wymiar działalności¹⁴.

---

¹⁰ Cyt. [za] <http://bdg-swp.blogspot.com/2011/01/europejska-spoldzielnia-sce-flandria.html>, (14 stycznia 2011).

¹¹ Zob. A. Zalcewicz, *Bank spółdzielczy jako Spółdzielnia Europejska – analiza prawna wybranych zagadnień w odniesieniu do regulacji polskich*, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2008, nr 10, s. 13-23.

¹² Por. Wersja skonsolidowana Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dz.Urz. UE C 83/47 z 30 marca 2010 r. Regulacja ta została przeniesiona z art. 48 uprzednio obowiązującego Traktatu o Wspólnocie Europejskiej. Zob. także J. Sozański, *Prawo spółek w Unii Europejskiej – wprowadzenie*, Prawo Spółek 2004, nr 4, s. 51.

¹³ Dz.U. Nr 30, poz. 210.

¹⁴ Zob. H. Cioch, *Zarys prawa...*, s. 143; Jak słusznie autor wskazuje, stanowi ona jednak co do zasady spółdzielnię szczebla podstawowego; t e n ż e, *Spółdzielnia europejska jako nowy rodzaj spółdzielni szczebla podstawowego*, Rejent 2006, nr 12, s. 9-20.

Podstawę prawną działalności spółdzielni europejskiej nie stanowi jeden czy też kilka aktów prawnych, lecz cała piramida źródeł prawa, które to określenie trafnie obrazuje porządek prawny Unii Europejskiej¹⁵. Składają się nań zarówno postanowienia rozporządzenia Rady, postanowienia statutu, który reguluje wybrane kwestie, gdy zezwala na to rozporządzenie oraz w odniesieniu do krajowego porządku prawnego przepisy prawa krajowego, jak np. ustawa o spółdzielni europejskiej, implementujące regulacje zawarte w aktach prawa wtórnego Unii Europejskiej oraz postanowienia statutu, których treść pozostaje pod wpływem regulacji krajowego prawa spółdzielczego¹⁶. Co więcej, mając na uwadze odmienną spółdzielni europejskiej, wskazać również należy na przepisy kodeksu spółek handlowych, gdy wymaga tego rejestracja lub przekształcenie spółdzielni krajowej w spółdzielnię europejską. Spod regulacji tej wyłączone zostały jednak przepisy prawa podatkowego, ochrony konkurencji, własności intelektualnej czy upadłości. W tym też zakresie znajdują zastosowanie przepisy prawa krajowego oraz prawa Unii Europejskiej *en bloc*.

Istotę spółdzielni europejskiej, a właściwie trudności w jej zdefiniowaniu, z uwagi na brak definicji legalnej, oddaje przepis art. 2 pkt 8 ustawy o spółdzielni europejskiej, zgodnie z którym spółdzielnią europejską jest spółdzielnia europejska określona w rozporządzeniu Rady w sprawie statutu spółdzielni europejskiej. Jest to zatem określenie *idem per idem*, które ładząco przypomina technikę legislacyjną zastosowaną w ustawie o dostępie do informacji publicznej¹⁷, która pod pojęciem informacji publicznej rozumie informację określoną w tejże ustawie. Tak jak w przypadku tej ostatniej definicji, z uwagi na brak możliwości wprowadzenia ostrego pojęcia również w ustawie o spółdzielni europejskiej wobec złożonego porządku prawnego Unii Europejskiej zastosowano tożsame rozwiązanie.

Niemniej jednak podstawowe informacje dotyczące działalności spółdzielni europejskiej uregulowane zostały w art. 1 rozporządzenia, zgod-

---

¹⁵ Zob. K. Oplustil, *Europejska Spółka Akcyjna*, Warszawa 2002, s. 32.

¹⁶ Zob. M. Wrółek-Romańczuk, *Rozporządzenie w sprawie statutu dla spółdzielni europejskiej*, Zeszyty Naukowe WWSE, Warszawa 2003, nr 27, s. 37.

¹⁷ Dz.U. Nr 112, poz. 1198.

nie z którym spółdzielnia europejska może zostać utworzona na terytorium Wspólnoty, kapitał subskrybowany dzieli się na udziały, a liczba członków i wysokość kapitału mogą się zmieniać. Z kolei jeżeli w statucie nie postanowiono inaczej, każdy członek odpowiada tylko do wysokości subskrybowanego kapitału. Natomiast gdy członkowie ponoszą ograniczoną odpowiedzialność, firma spółdzielni winna zawierać dodatkowe oznaczenie „z ograniczoną odpowiedzialnością”. Zasadniczym celem spółdzielni, jak wskazuje komentowane postanowienie, jest zaspokajanie potrzeb jej członków lub wspieranie ich działalności gospodarczej lub społecznej, w szczególności przez zawieranie z nimi porozumień o dostawę towarów lub o świadczenie usług bądź wykonanie pracy w ramach czynności, których dokonuje lub których dokonanie zleca. Należy także podkreślić, że spółdzielnia może prowadzić swoją działalność przez podmioty zależne.

Osoby trzecie niebędące członkami (poza tzw. członkami inwestorami, które to pojęcie zostanie w dalszej części wyjaśnione) nie mogą czerpać korzyści z działalności spółdzielni bądź też w tej działalności uczestniczyć, chyba że statut stanowi inaczej. Spółdzielnia europejska, co ważne, posiada osobowość prawną, którą uzyskuje w momencie wpisu do rejestru państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę. Spółdzielnia może prowadzić działalność *non profit* albo działalność *stricto* gospodarczą. Zysk w takim wypadku jest dzielony pomiędzy członków, jednak przy uwzględnieniu art. 66 i 67 ust 2 rozporządzenia, w świetle których zysk może być dzielony przez oprocentowanie wkładów rozumiane jako przyznanie dodatkowych udziałów albo przez wypłatę dywidendy. Proporcja, w jakiej dywidenda jest wypłacana, przysługuje odpowiednio do zakresu czynności dokonywanych przez spółdzielnię europejską z członkami spółdzielni lub odpowiednio do zakresu wykonywanej przez członków pracy na rzecz spółdzielni.

W piśmiennictwie zgodnie przyjmuje się, że spółdzielnia europejska może powstać w jeden z pięciu sposobów wskazanych *expressis verbis* w rozporządzeniu¹⁸. Może ona zostać założona przez co najmniej pięć

---

¹⁸ Zob. R. Skubisz, M. Trzebiatowski, *Spółdzielnia europejska. Charakterystyka ogólna*, Kwartalnik Prawa Prywatnego 2003, z. 3, s. 544.

osób fizycznych, zamieszkałych w co najmniej dwóch państwach członkowskich, a także przez co najmniej pięć osób fizycznych oraz spółek w znaczeniu art. 54 TFUE i przez inne krajowe osoby prawa publicznego i prywatnego mające siedzibę lub podlegające prawu co najmniej dwóch różnych państw członkowskich. W tym także przez spółki oraz inne osoby prawne podlegające prawu co najmniej dwóch różnych państw członkowskich. Wskazać również należy, że do utworzenia spółdzielni europejskiej może także dojść w wyniku połączenia oraz przekształcenia.

W pierwszym przypadku – powstania przez połączenie się spółdzielni – może to nastąpić zarówno w drodze przejścia, a więc przeniesienia całego majątku spółdzielni na inną spółdzielnię przejmującą, jak i przez utworzenie nowej spółdzielni europejskiej, na którą przechodzi majątek łączących się spółdzielni. Z kolei przekształcenie spółdzielni utworzonej według prawa państwa członkowskiego uwarunkowane jest tym, aby przez co najmniej dwa ostatnie lata miała ona zakład lub działała przez tzw. spółdzielnię-córkę podlegającą przepisom prawa państwa członkowskiego.

Ogromne znaczenie dla działalności spółdzielni w wymiarze transgranicznym ma jej statut. Już sama nazwa rozporządzenia Rady w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE) oznacza, że konieczne jest w tym miejscu wskazanie w oparciu o przepis art. 5 ust. 4 rozporządzenia na odrębności wynikające z jego treści. Tak bowiem stanowi rozporządzenie, w którym podano obligatoryjny wymóg zawarcia firmy spółdzielni, która zawiera dodatkowe oznaczenie SCE, a gdy wymaga tego sytuacja, zwrot „z ograniczoną odpowiedzialnością”. Statut powinien także określać: przedmiot działalności spółdzielni; imiona i nazwiska osób fizycznych oraz firmy spółek będących członkami założycielami; siedzibę statutową; warunki i procedury przyjmowania i wykluczania członków oraz zasady, w oparciu o które następuje wypowiedzenia członkostwa; prawa i obowiązki członków oraz kategoria członków; wartość nominalną udziałów; wysokość subskrybowanego kapitału oraz wskazanie, że wysokość jest zmienna; szczególnie przepisy dotyczące kwoty umieszczonej ewentualnie w ustawowej rezerwie, pochodzące z uszczuplonych nadwyżek; kompetencje członków każdego z organów; przepisy dotyczące

wyboru i odwoływania organów; wymogi dotyczące większości i kworum oraz czas trwania spółdzielni, jeśli jest on ograniczony. Ponadto statut spółdzielni europejskiej sporządzony przez założycieli powinien odpowiadać co najmniej wymogom formy pisemnej oraz zostać podpisany przez każdego z członków założycieli¹⁹. W tym miejscu za M. Gersdorffem należy podkreślić, że założycieli należy traktować jako określony zespół osób, które związane są ze sobą porozumieniem w sprawie założenia spółdzielni, uznawanym za umowę spółki cywilnej lub też umowę *sui generis*²⁰.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia kapitał spółdzielni europejskiej wyrażony jest w walucie krajowej. W przypadku spółdzielni, której siedziba statutowa znajduje się poza strefą euro, kapitał może również zostać wyrażony w euro. Kapitał subskrybowany jest podzielony na imienne udziały i wynosi co najmniej 30 000 EUR. Zaznaczyć należy, że może on zostać podwyższony w drodze dokonywanych przez członków sukcesywnych wpłat lub przez przyjęcie nowych członków oraz może zostać obniżony w drodze całkowitej lub częściowej wypłaty udziałów. Z kolei zmiany wysokości kapitału zakładowego nie skutkują obowiązkiem dokonania zmian w statucie, jak również ogłoszenia o zmianie. Dozwolona jest emisja więcej niż jednej kategorii udziałów, które w zależności od postanowień statutu mogą przyznawać różne uprawnienia przy podziale nadwyżki finansowej, w tym znaczeniu, iż udziały przyznające takie same uprawnienia tworzą jedną kategorię. Kapitał spółdzielni europejskiej może być tworzony wyłącznie z aktywów, które posiadają wartość ekonomiczną. Tak jak niedopuszczalne jest wydawanie udziałów w zamian za zobowiązanie się członków do wykonywania pracy lub świadczenia usług, tak możliwe jest, aby udziały mogłyby być obejmowane za wkłady pieniężne i niepieniężne.

Członkami spółdzielni mogą być, o ile statut nie stanowi inaczej, osoby fizyczne oraz osoby prawne²¹. Rozporządzenie przewiduje

---

¹⁹ Zob. H. Cioch, *Zarys prawa...*, s. 147.

²⁰ Por. M. Gersdorff, J. Ignatowicz, *Prawo spółdzielcze*, Warszawa 1966, s. 29.

²¹ Na temat problematyki członkowstwa zobacz szerzej K. Pietrzykowski, *Powstanie i ustanie stosunku członkowstwa w spółdzielni*, Warszawa 1990; A. Jedliński, *Członkowstwo w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej*, Warszawa 2002.

również istnienie szczególnej kategorii członków inwestorów. Jeżeli prawo państwa członkowskiego, w którym spółdzielnia ma siedzibę, na to zezwala, statut może stanowić, że osoby, które nie mają zamiaru korzystać z działalności spółdzielni ani wytwarzać towarów czy dostarczać usług, mogą uczestniczyć w działalności spółdzielni jako członkowie inwestorzy. Ponadto uzyskanie członkowstwa wymaga, w zależności od przyjętego modelu zarządzania, bądź to zgody organu zarządzającego (model dualistyczny), bądź zgody organu administrującego (model monistyczny). W przypadku odmowy można odwołać się do walnego zgromadzenia, które zwołane zostanie nie wcześniej niż po złożeniu wniosku o uzyskanie członkowstwa. W przypadku nabycia członkowstwa przez członków inwestorów wymagana jest zgoda walnego zgromadzenia albo innego organu wyznaczonego przez walne zgromadzenie lub statut. Dopuszczalne są przy tym tylko takie ograniczenia, których ustanowienie uzasadnione jest przedmiotem prowadzonej działalności.

Z kolei sytuacje, w których członkowstwo wygasa, uregulowane zostały w art. 15 ust. 1 rozporządzenia, zgodnie z którym skutek taki powoduje: wystąpienie, wykluczenie, jeżeli statut na to zezwala, przeniesienie wszystkich posiadanych udziałów na członka lub osobę fizyczną lub prawną, która nabywa członkowstwo, rozwiązanie, gdy członek nie jest osobą fizyczną, upadłość, śmierć oraz w przypadki przewidziane przez statut lub przepisy prawa państwa członkowskiego, w którym spółdzielnia ma siedzibę statutową. Prawodawca europejski poza wskazanymi zwyczajnymi przypadkami, w których członkowstwo ustaje, wprowadził także nadzwyczajne wystąpienie w przypadku zmiany w statucie, przeciwko której członek spółdzielni głosował na walnym zgromadzeniu, na podstawie której: wprowadzono nowe zobowiązania dotyczące płatności lub innych świadczeń; istotnie rozszerzono obowiązki członków lub wprowadzono okres wypowiedzenia powyżej pięciu lat. Rozporządzenie dopuszcza także odstępstwo od zasady: jeden członek jeden głos, gdyż stosownie do art. 59 statut może przewidywać, że członek będzie posiadał liczbę głosów uzależnioną od jego udziału w działalności spółdzielni, innego niż udział kapitałowy. Natomiast zależność od udziału w kapitale została zarezerwowana dla spółdzielni prowadzących działalność finansową

lub ubezpieczeniową, a w przypadku spółdzielni, której większość członków stanowią spółdzielnie, również od liczby członków wchodzących w skład spółdzielni. Prawo głosu zostało również przyznane wspomnianym już członkom inwestorom.

Ustanowienie organów spółdzielni europejskiej uzależnione zostało od wyboru jednego z systemów zarządzania, które przewiduje rozporządzenie. Rozporządzenie przewiduje bowiem układ organów obejmujący walne zgromadzenie oraz pozostawia członkom założycielom decyzję w przedmiocie dokonania wyboru jednego z systemów zarządzania spółdzielnią. Pierwszy z nich tworzy system dualistyczny, w którym następuje rozdzielenie funkcji kierowniczych i kontrolnych, w tym znaczeniu, że funkcje kierownicze wykonuje zarząd, funkcje zaś kontrolne należą do rady nadzorczej. Z kolei system monistyczny zakłada, że zarówno funkcje kierownicze, jak i kontrolne sprawuje jeden organ – rada administrująca. W systemie dualistycznym państwo członkowskie może przyjąć regulację, zgodnie z którą dyrektor zarządzający odpowiada za kierowanie bieżącą działalnością na takich samych zasadach jak w spółdzielniach, które mają siedziby na terenie tego państwa. W polskim prawie spółdzielczym brak jest odpowiednika przedmiotowej instytucji. Wskazać jednak należy na zbliżoną do niej w przepisie art. 55 prawa spółdzielczego, zgodnie z którym zarząd spółdzielni może udzielić jednemu z członków zarządu lub innej osobie pełnomocnictwa do dokonywania czynności związanych z kierowaniem bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni. Z kolei w systemie monistycznym organ administrujący kieruje działalnością spółdzielni i reprezentuje ją w czynnościach z osobami trzecimi i w postępowaniu sądowym. Do kompetencji rady administrującej zgodnie z przepisem art. 20 ustawy należą wszystkie sprawy niezastrzeżone przez ustawę albo statut dla walnego zgromadzenia. Rada administrująca może także wyznaczyć dyrektora wykonawczego.

Warunek *sina qua non* działalności spółdzielczej w wymiarze transgranicznym stanowi siedziba statutowa, która zgodnie z art. 6 rozporządzenia powinna znajdować się na terenie Unii Europejskiej, w tym samym państwie, w którym znajduje się siedziba rzeczywista. Spółdzielnia może przenieść swoją siedzibę statutową do innego państwa członkowskiego, bez potrzeby jej likwidacji i ponownego zakładania.

Szczegółowe procedury przeniesienia siedziby wykraczają jednak poza ramy niniejszego artykułu. Zaznaczyć jedynie należy, że procedura taka powinna zostać poprzedzona sporządzeniem planu przeniesienia, uwzględniającego ochronę interesów członków, wierzycieli i posiadaczy innych praw. Za zobowiązanie powstałe przed przeniesieniem spółdzielnia odpowiada również po przeniesieniu. Państwa członkowskie mogą wprowadzić również możliwość wyrażenia przez organ państwa sprzeciwu w interesie publicznym, jeżeli przeniesienie powodowałoby zmianę prawa właściwego. Przeniesienie nie jest jednak możliwe, gdy wszczęta została procedura rozwiązania lub likwidacji spółdzielni.

W kwestii rozwiązania, likwidacji, upadłości, zaprzestania spłat i podobnych procedur do spółdzielni europejskiej stosuje się przepisy prawa krajowego państwa siedziby. Majątek pozostały po spłacie sum należnych wierzycielom i zwrocie udziałów członkowskich jest dzielony zgodnie z zasadą „disinterested distribution”, a więc bez względu na przysługujące udziały, albo jeżeli zezwala na to prawo krajowe siedziby, w inny sposób przewidziany w statucie. Zasygnalizować także należy, że zasady uczestnictwa (zaangażowania) pracowników w spółdzielni europejskiej zostały ustanowione w sposób autonomiczny w dyrektywie uzupełniającej statut spółdzielni europejskiej. Jest to o tyle istotne, że rejestracja spółdzielni europejskiej uzależniona została od zawarcia porozumienia w sprawie uczestnictwa pracowników albo od podjęcia przez zespół negocjacyjny pracowników decyzji o niepodjęciu negocjacji. W tym też zakresie statut nie może być sprzeczny z wymogami dyrektywy.

2. Rozwój działalności spółdzielczej w wymiarze transgranicznym na przykładzie pierwszej w Polsce spółdzielni europejskiej SCE „Flandria” spółdzielnia europejska z ograniczoną odpowiedzialnością.

Spółdzielnia europejska jest niewątpliwie osobą prawną²² *sui generis* posiadającą zarówno elementy charakterystyczne dla spółek kapi-

---

²² Zob. P. Zakrzewski, *Spółdzielnia europejska jako nowy typ osoby prawnej*, *Kwartalnik Prawa Prywatnego* 2008, nr 1, s. 5-30.

tałowych, spółdzielni *sensu stricte*, jak i stowarzyszeń²³. Taki też charakter ma powstała niedawno pierwsza w Polsce spółdzielnia europejska SCE „Flandria” spółdzielnia europejska z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Toruniu, która powstała z inicjatywy Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy „Flandria”, Fundacji Wzajemnej Pomocy oraz ich belgijskich partnerów: Escapo, De Lindeboom i National Hulpfonds. Projekt Flandria realizowany w ramach współpracy polsko-flamandzkiej ma na celu przede wszystkim rozwijanie działalności Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy. Natomiast główny przedmiot działalności spółdzielni stanowić ma m.in. sprzedaż hurtowa i detaliczna wyrobów medycznych oraz farmaceutycznych, praktyka lekarska ogólna, działalność fizjoterapeutyczna, pomoc społeczna oraz najem sprzętu rehabilitacyjnego²⁴. Wzorem rządu flamandzkiego Polacy zamierzają rozwijać idee solidarności społecznej i zmieniać w ten sposób rynek usług medycznych w Polsce.

Reasumując, odnieść się należy do jednego z nestorów polskiej spółdzielczości, którego koncepcja spółdzielni odpowiada, jak się wydaje, współczesnym zasadom ruchu spółdzielczego, realizowanym również w ramach działalności spółdzielczej w wymiarze transgranicznym. Jak stwierdził St. Wojciechowski, „spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem o zmiennej liczbie członków i zmiennym kapitale, którego celem jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa, oparte go na zasadach odpowiadających interesom pracy, polepszać stan gospodarstwa członków oraz podnosić ich zarobki, a także podwyższać ich poziom moralny i umysłowy. Członkowie spółdzielni, niezależnie od wniesionego kapitału, winni mieć równe prawa w zarządzie przedsiębiorstwem. Czysty dochód, po odłożeniu części na tworzenie niepodzielnego funduszu społecznego, winien być dzielony między członków w stosunku do dokonanych ze spółdzielnią obrotów”²⁵. Należy

---

²³ Tak. H. C i o c h, *Zarys prawa...*, s. 144.

²⁴ Cyt. [za] <http://www.tvp.pl/bydgoszcz/aktualnosci/zdrowie/tej-spoldzielni-zalezy-na-nowej-jakosci-w-ochronie-zdrowia/3800852>.

²⁵ Zob. S. T h u g u t t, *Spółdzielczość – zarys ideologii*, Warszawa 1934, s. 106-107.

mieć nadzieję, że właśnie tym zasadom odpowiadać będzie funkcjonowanie pierwszej w Polsce spółdzielni europejskiej, która wzorem innych państw członkowskich Unii Europejskiej zwiększy zainteresowanie prowadzeniem działalności spółdzielczej w wymiarze transgranicznym.

Mgr Piotr Palka – asystent w Katedrze Prawa Cywilnego Szkoły Wyższej Prawa i Dyplomacji w Gdyni; asystent w Spółdzielczym Instytucie Naukowym w Sopocie.